

Eise „Branding“

An der Zäit an och nach haut fanne mir **eng (zimlech barbaresch) Method**, fir Déieren am Sënn vum Ausdrock, de Stempel vun hirem Propriétaire **mat gliddegen Eisen anzeBRENNEN**. Dofir ass den Ausdrock „Branding“ jo och an eiser Sprooch (brennen, Brand, Brennes ...) ganz llicht ze verstoen; also emol net esou schrecklech englesch, souguer wann deen typeschen *-ing* hannendrun hänkt; bei hinnen heescht „brennen“ nun emol „to burn“. Dat da fir unzefänken.

Natierlech ass et gutt, eistem Land **mat deem „Luxembourg Branding“ wëllen no baussen e gewëssent Gesiicht ze ginn**. Et dierf een sech ower froen, ob dat nëmmen iwuer dat Materiell soll goen. „Mir“ hu jo zënter 1054 Joer **hei eng Vergaangenheet, déi nach laang net „vun der Heck gepléckt“ ass!** „Kuckt hiner véier droen d’Kroun vum däitsche Räich a Keeserthroun“ ass nun emol net nëmmen e Saz aus engem Lidd, mä historiesch Realitéit! Datt „si“ sech zënter dem spéide Mëttelalter d’Käpp fir „eis“ Festung bluddeg geschloen hunn, a Lëtzebuerg bis 1815/1867 e strategesch wichtegt Element an der europäescher „Wulerei“ war, kënne mir roueg an d’Fenster stellen. Datt e **Robert Schuman** hei gebuer ass, seng Primär- a Secondaire-Ausbildung do kritt huet, wou herno an der „Märei“ d’CECA entstan ass an deen alleréischte Bürosstull vun deem gestanen huet, wat haut EU heescht. Datt „eise“ **Jules Hoffmann** deen 3. Nobelpräis-Laureat ass, dee mir kënne fir äis reklamméieren. Wou a vu wem ass iwregens dat haut wichtegst Metall „gebraut“ ginn, dat d’Welt haut huet, den **Titanium**? Datt mir am **Sport**, vrun allem dem *Tour de France*, e sëllegen „eiser“ um ieweschten Träpplek stoen haten ... an „äis“ **fir eis Fräiheet exemplaesch behol** hunn ... gehéiert dat bei eise „Branding“ oder net? Déi Form vu „Branding“ war uganks den 90er Joere **mat der 3-sproocheger Zäitschrëft „VOILÀ Luxembourg“** am Staatsministère gestart ginn; en immense Succès ... deem säin Enn: e wierklech aremsélegt Trauerspill vun *nabots de la culture*.

Eent vun de markansten Zeeche vun eiser Eegenart – leider dierf ee jo bal net méi vun „Identitéit“ schwätzen, ouni vun de „Correctness-Patréiner“ op den Aarm gehol ze ginn – **war a bleift ower eis Sproochsituatioun**. De Fong dovun ass d’Lëtzebuergesch, eng Mëschsprooch aus dem fränkesche Raum, mat engem gewëssen Hank fir romanesch/franséisch Elementer, deen et déi aner Säit vun Our-Sauer a Musel net gëtt ... deen de jonke Lëtzebuerg et ower méiglech mécht, ouni deen allermannste Problem an engem däitsch- oder franséischsproochege Land ze stoudeieren; och e Fong, op deem kee besser Englesch ka léieren.

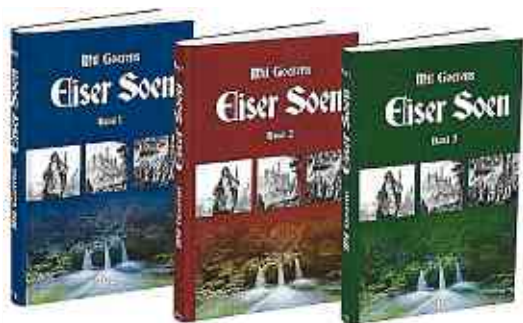
Dat ganz Gedankespill vun hei uwendru weist eeriicht op **d’Wichtigkeet vun deer Sprooch, déi nun emol bei eise „Branding“ gehéiert**. Doraus kuckt och d’Wichtigkeet vun eistem typesch lëtzebuergeschen Idiom, de griecheschen Ausdrock fir egal watfir eng Sprooch, ob risegrouss oder kleng, souguer wann een se „nëmmen en Dialekt“ vernennt. Wie joerelaang Lëtzebuergesch-Coursé fir auslännesch Leit gehal huet, dee kann iech bezeien, fir wéi wichteg déi eis Sprooch an hir „Niewewierkungen“ halen; dat net eréischt zënter haut. Bei hinne war a bleift de „Branding“ fir d’Lëtzebuergesch eng absolut Normalitéit. Leider bei ville vun äis selwer net!

„Eiser Soen“, eng Bommesaach!

Vru ronn 140 Joer huet den deemolegen Direkter vum Atheneum Nik.Gredt eng ganz Schwadrull vu Soen aus eistem Land an en décken Drulles vu Buch gepaakt (*Luxemburger Sagenschatz*); **leider net an der Sprooch vum Land**, well dat wier haut eng gelleg „Minière“ fir an eiser Sprooch vun deemools ze grimmelen.

De Gredt huet och net déi beschte Relatioun mat anere Soe-Sammler gehat, deer et e sëllegen guff; dofir ass säi „Sagenschatz“ net komplett. Deem huet de Mil Goerens elo, mat allem, wat hien am Ländchen an direkt rondrëm fanne konnt, zesoen opgehollt ... an zwar **ganz op Lëtzebuergesch!** Mir kennen den Här Goerens ewell vun sengem genëssege Band **„Vun der Long op d’Zong“**, eng super-exemplaesch Sammlung vu Spréchelcher an Ausdréck aus eiser Sprooch.

Abee, wat hien äis elo mat „EISER SOE“ schenkt, ass en Hummer! An **dräi wonnerbar opgemaachte Bänn** huet de Mil Goerens eng Leeschtung bruecht, déi ganz sécher Generatiounen als **„de Goerens“** erhalte bleiwe wäert. Dir kritt dat Wierk an allen éierbare Bicherbutteker ... och op de Walfer Bicherdeeg. E wertvolle Cadeau ... wéi en (am Sënn vum Ausdrock) am Buch steet ... Merci, Mil Goerens!

vum Lex Roth

(Zeechnung: O. Jaminon)

Walfer Bicherdeeg: dekoréiert!

En Hierscht ouni „eis“ Walfer Bicherdeeg? Dat kann ee sech bal net méi virstellen. Et ass **zënter Joere souzesoen eng INSTITUTIION!** Hei huet et sech ge(be-)wisen, wat et heescht, wann an enger Gemeng – ouni parteipolitescht Gedéngels – zesumme mat giedeleger Privatinitiativ eng **exemplaesch Collaboratioun** entsteet ... vrun allem an der Riicht gehale gëtt; sot net „oprecht“, wannechglift.

Datt do och, zënter dem Ufank, Lëtzebuerg Auteuren an Editeuren eng immens Geleeënheet kréien, fir sech deene Schwäerm vu Buch-Intresséierte virzustellen: e **Stackstéck vun eiser aktueller Kulturlandschaft!** Natierlech denke mir do och un d’Schreiwerten an déi Intresséiert un eiser Sprooch ... a mat Sympathie un déi Leit wéi Nic. Weber, Pol Pütz, Josy Braun, Lex Jacoby, vun deene mir äis zënter de leschte Joeren zimlech verlooss fillen. Ëmsou méi fein ass et, datt ëmmer erëm nei Talenter sech op de Bicherdeeg weisen a behaupten.

Am Numm vun de Frënn vun eiser Sprooch kritt, wéinst all deene léiwe Gedanke fir d’Gemeng Walfer, deesen institutionellen Organisateur – bei der Ouverture e Samschdeg, den 18. November – dann **d’Éiereplack „Dicks-Rodange-Lentz“** als Merci iwuerrecht. Héich verdéngt! ... natierlech och wéinst eistem „Stand“, op deen dir mat Freed invitéiert sidd.

Lëtzebuergesch-Coursën

Datt et deer Coursën zënter 1976 gëtt, ass nach knapps gewosst ... an ower war et deemools eng Grëndung vu Leit aus der Actioun-Lëtzebuergesch! Watfir hiermiddeg Gespréicher mir dofir héieren hunn, ass guer net méi wichteg ... well a jidfer gréisser Gemeng hu mir déi Léier-Geleeënheet haut ... an **et gëtt gemengt, dat wier alles esou „laanscht d’Strooss“ gewuess;** Quetschen och, mä dat Schéinst an d’Haaptsaach: Lëtzebuergesch-Coursé sinn haut eng ganz „normal Saach“. Vlächicht soll ower drun erënnert ginn: Net all Däitschen an och net jidfer Fransous ass emstand e Cours a senger Sprooch ze ginn ... mä och **net egal watfir e Lëtzebuerg, deen d’Wësen an de Geschéck net huet!**

Eise Sekretär Patrick Kaell (1.Rei, 1.v.r.) bei der Schëtter Gemeng.

Mir freeën äis ower, wann an enger Gemeng Diplomen nom Cours ausgedeelt ginn ... an och dobäi un dee Veräin geduecht gëtt, deen um Ufank vun deer Initiativ steet ...

Abee majo, dajee dann

Dat sinn ewell dräi Wieder, déi et a kenger anerer Sprooch gëtt. Also gehéieren si bei eis kleng Eegestännegkeet. Si passe kloer bei eise „Sprooch-Branding“ ... mä d’meescht huele mir dat net esou anuecht. Et ass e klengt Buch mat Honnerten dëser Beispiller an hirer franséischer an däitscher Form an der Maach; dat wäert am Fréijoer erauskommen. An do wäerten der sech e sëllegen verwonneren. Vlächicht huet deen een oder aneren och nach eng méi giedeleg Iwwersetzung.

Deen huet keng Éierbar an der Kopp. (Celui-là n’a rien de convenable derrière la tête. / Der hat nichts Ordentliches im Oberstübchen.)

De Menn huet nammal erëm senger Naupen. (... est de nouveau dans ses états. / ... hat mal wieder seine Zustände.)

D’Gréitche war gouereg, lo ass et spizeg. (Marguerite était mince, maintenant elle est grêle. / ... war dünn, jetzt ist sie hager.)

Maach elo mol gemelleg! (Maintenant, fais doucement! / Mach jetzt mal gemütlich!)

Maach de Schäffchen op! (Ouvre le four! / Öffne die Ofenröhre!)

Bréng d’Läffelsgeschier! (Apporte les couverts! / Bring die Essbestecke!)

De Mich gesäit zimlech topeg aus. (... a l’air plutôt ringard / ... sieht eher dämlich aus)

D’Läppercher si vermuuscht. (Les lavettes sont moisis. / Die Waschlappen sind vermodert.)

Sief net esou kuuschteg! (Ne sois pas si radin! / Sei nicht so knauserig!)

Gëff mir eng Flaatsch Ham! (Donne-moi une tranche de jambon! / Gib mir eine Scheibe Schinken!)

Mir haten erëm Feierstengsalot. (Nous avons de nouveau de la salade de viande. / Wir hatten wieder Fleischsalat.)

Et gëtt Éiercher an der Moschterzooss. (Il y aura des rognons à la sauce-moutarde. / Es gibt Nierchen an Senfsauce.)